

POSTAVA NA GUDALU

1.2. i 3. nastavni sat
1. razred osnovne glazbene škole

Predmet violina

Silvana Vulas

Osnovna glazbena škola "Lovro pl. Matačić" Omiš

listopad 2024.

INFORMACIJE O
AKTIVNOSTI

RAZRED I RAZINA OBRAZOVANJA

1. razred predmeta violina
osnovne glazbene škole

ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI

Držanje gudala i vježbe za razvijanje
dodira prstiju s gudaalom.

Nastavni plan i program
NN 102/2006

TRAJANJE
AKTIVNOSTI

1. nastavni
sat

Upoznavanje s osnovnim dijelovima
gudala i njihovom funkcijom

2. nastavni
sat

Upoznavanje s pravilnom postavom
prstiju na gudalu i držanjem gudala

3. nastavni
sat

Korištenje pomagala za učenje dodira
prstiju i štapa

TRAJANJE
AKTIVNOSTI

4. nastavni
sat

Razlikovanje pravilne i nepravilne postave prstiju na gudalu kod profesionalnih violinista i početnika

5. nastavni
sat

Upoznavanje s tri različita načina držanja gudala

6. nastavni
sat

Upoznavanje s kratkim povijesnim razvojem gudala

Osnovni dijelovi gudala

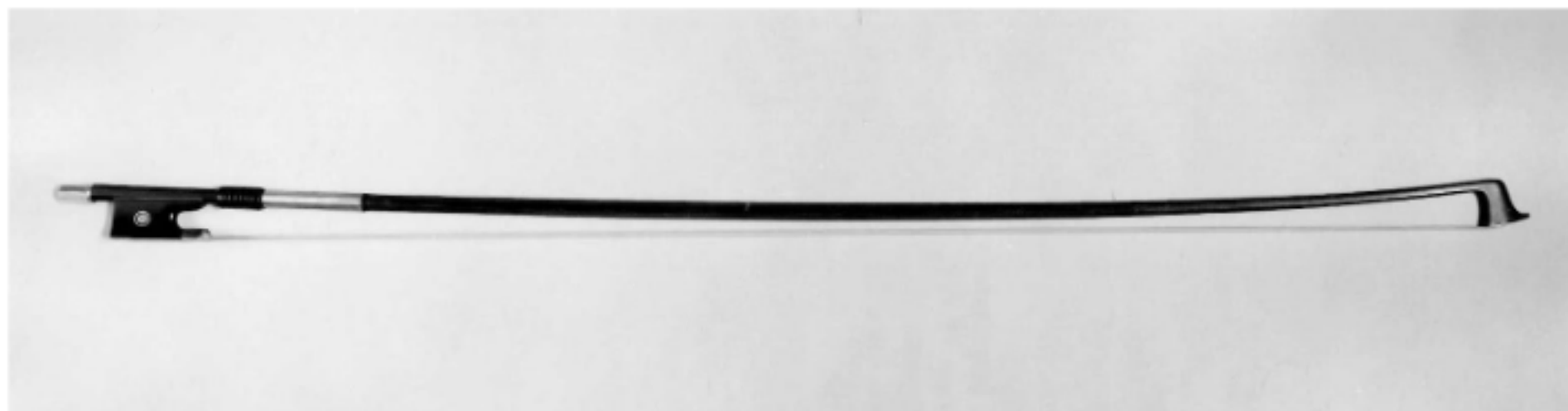

**Žabica,
štap,
vijak,
strune**

**Različiti
oblici
žabice**

**Pravilan
luk štapa
na gudalu**

**Zakrivljenost
vrha gudala**

Google Photos
Copyright Google LLC

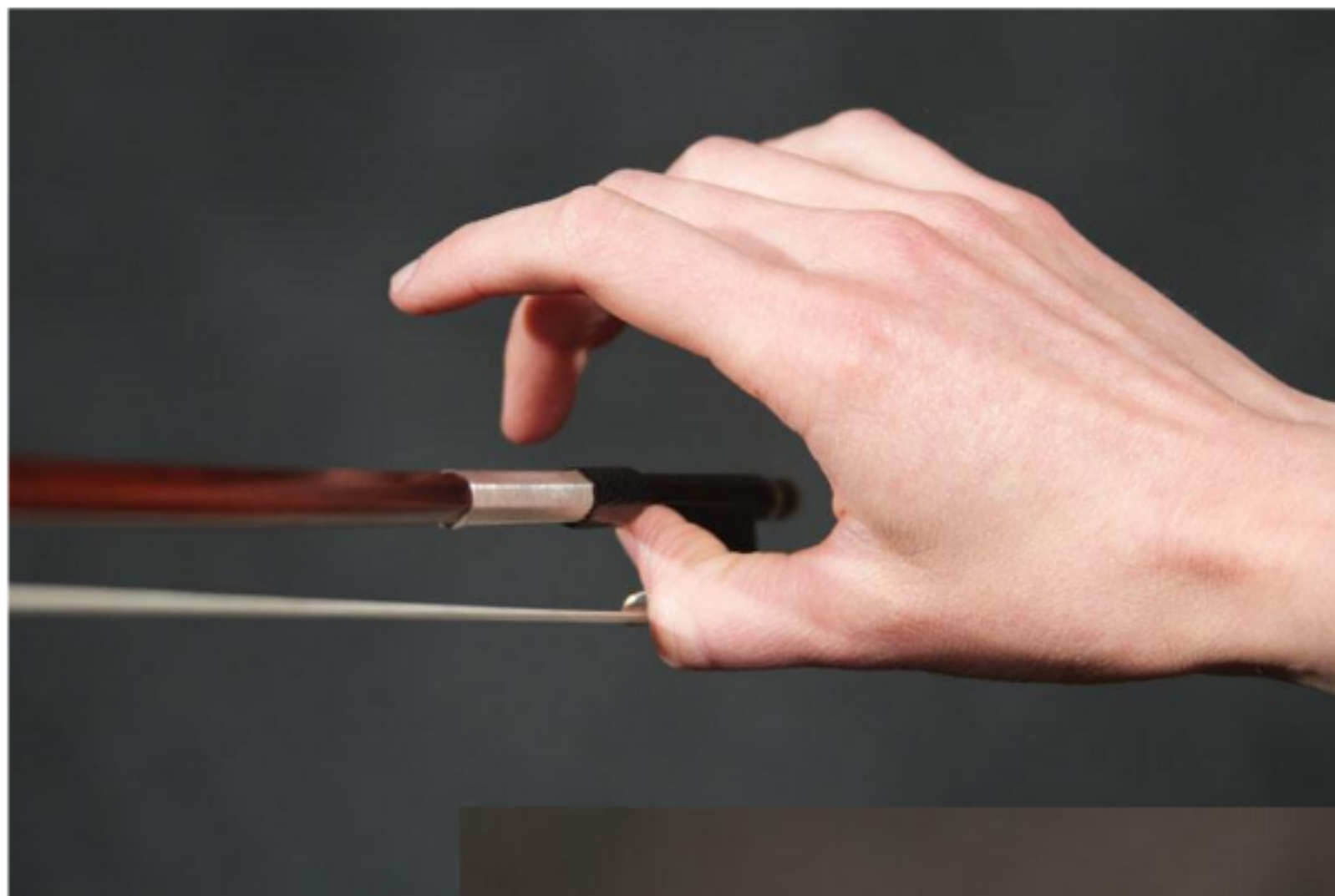
**Postava prstiju na
gudalu ovisi o brojnim
zadanim i
promjenjivim
faktorima. Oblik ruke,
veličina šake, površina
dlana, odnos među
prstima, te dužina
samih prstiju
definiraju prvi dodir
sa gudalom.**

Google Photos
Copyright Google LLC

**Mjesto susreta
palca i
srednjeg prsta
određuje
postavu
ostalih prstiju**

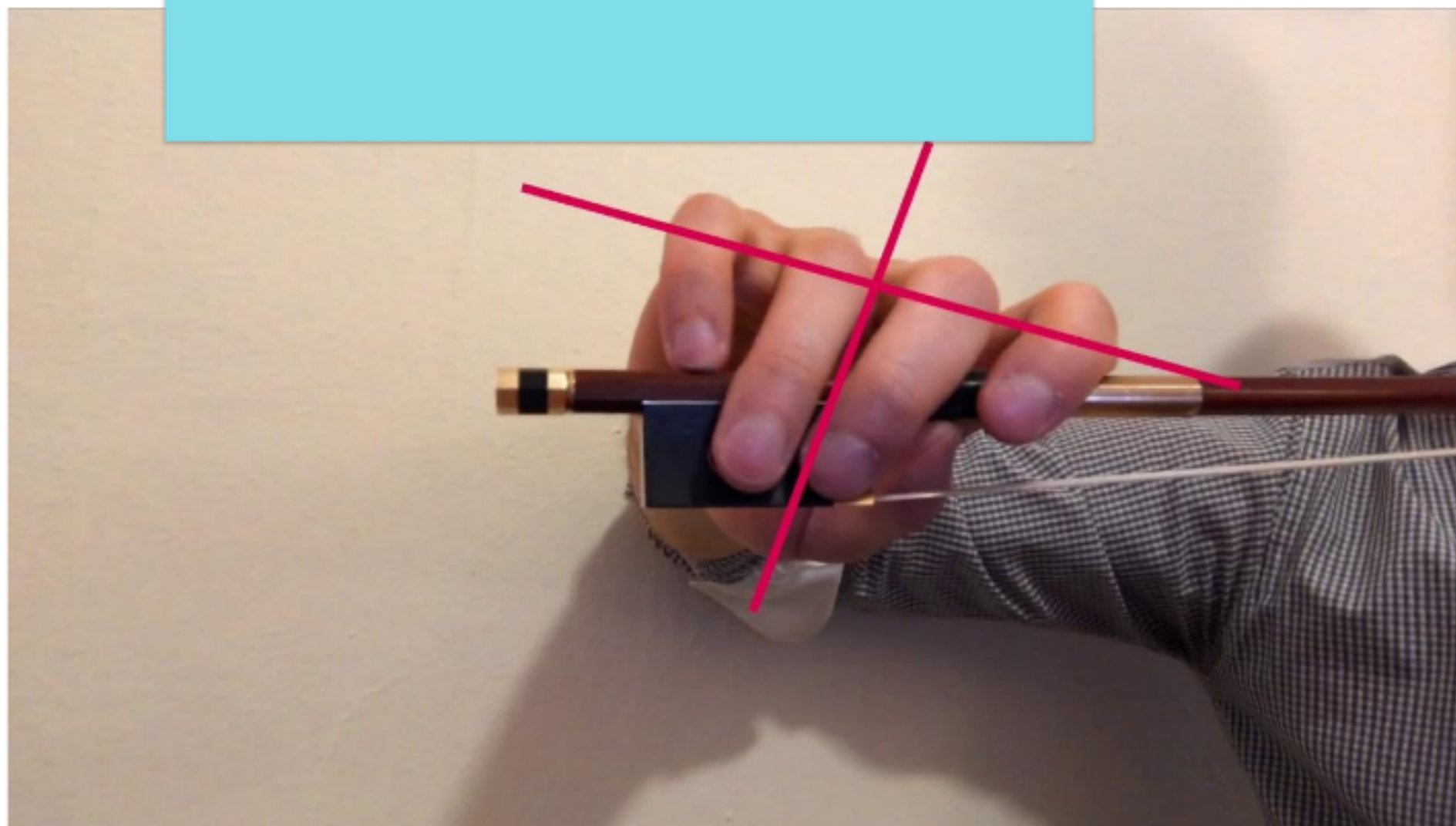
Kontakt palca i srednjeg prsta utječe i na balans gudala

Google Photos
Copyright Google LLC

Pravilan okvir prstiju prema štapu gudala

**Pravilan hvat
možemo
vježbati na
pomoćnim
materijalima,
tuljcima i sl.**

Google Photos
Copyright Google LLC

**Možemo se služiti
pomoćnim
sredstvima pri
učenju držanja
gudala**

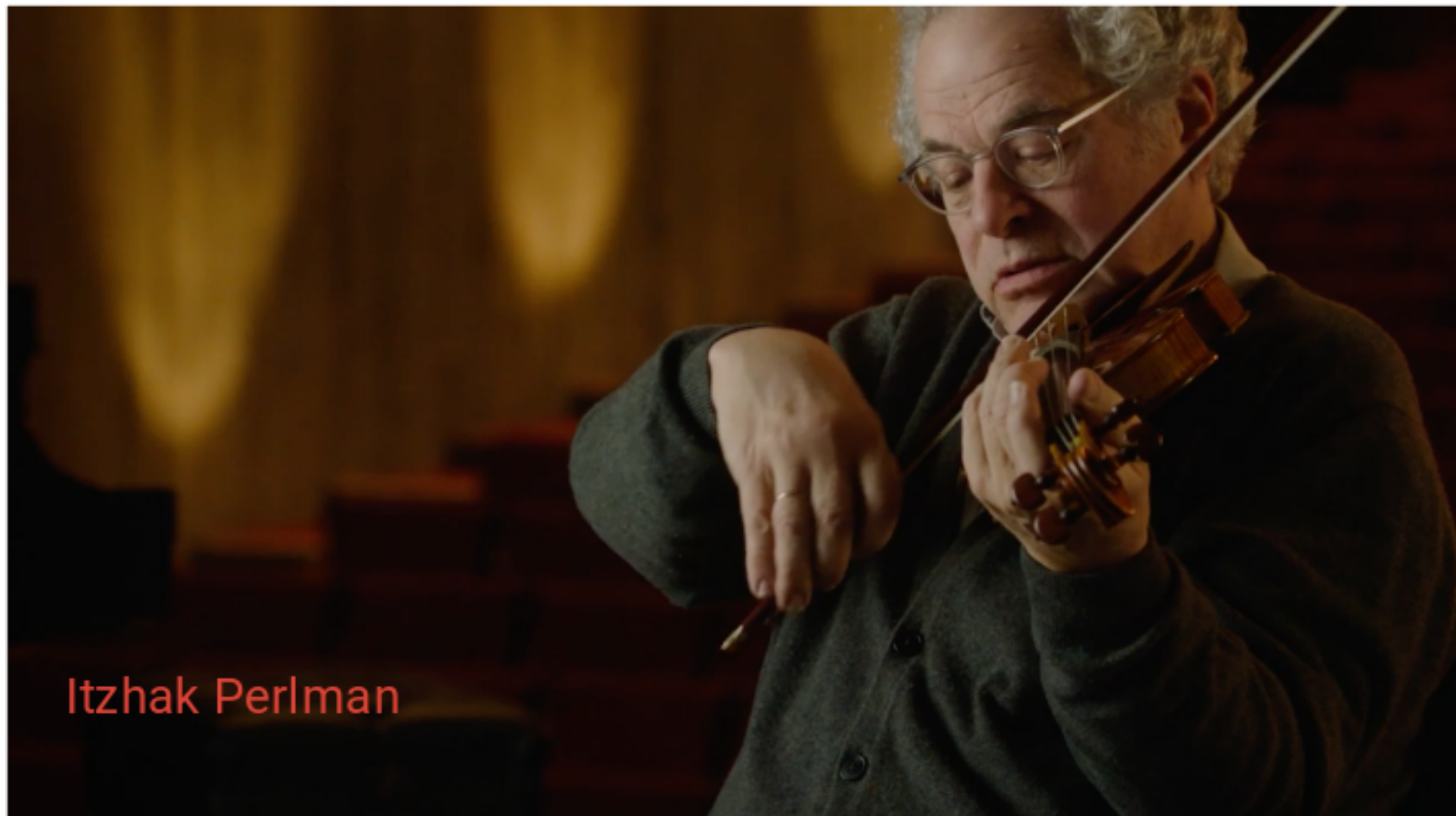

Google Photos
Copyright Google LLC

Nepravilna postava na pomoćnom štapu

- zaobljen položaj prstiju nije postavljen
- položaj prstiju je u velikom međusobnom razmaku
- palac je vidljiv s druge strane štapa
- kažiprst se ne naslanja na gudalo
- mali prst nije polegnut na štap

Itzhak Perlman

Oblik prstiju pri sviranju u žabici, na sredini i na vrhu gudala kod profesionalnih violinista

Jasha Heifetz

Hillary Hahn

DRŽANJE GUDALA NA TRI NAČINA

"Carl Flesch držanje gudala dijeli na tri načina (tri škole): njemačko, francusko-belgijsko i rusko držanje gudala. Njemačko držanje gudala predstavlja kao najstarije. Kažiprst se naslanja na gudalo između prvog i drugog zgloba, ostali prsti su slijepljeni jedan uz drugog, a palac stoji uspravno prema drugom prstu. Strune gudala nisu previše zategnute. Kontakt sa žicom ide preko štapa i struna gudala. Francusko-belgijsko držanje naziva novijim u kojem kažiprst dodiruje gudalo sa strane na samom rubu drugog zgloba koji je time blago ispružen prema naprijed. Između kažiprsta i drugog prsta nalazi se blagi razmak, a palac u ovom položaju više ide prema drugom prstu. Gudalo je jako zategnuto. Veća fleksibilnost šake te mogućnost lakšeg izvođenja određenih poteza, nasuprot „tvrđoj“ ruskoj školi, rezultirali su tome da ovaj način držanja gudala u najvećoj mjeri koristimo i danas. Pinchas Zukerman i Itzhak Perlman primjer su francuskobelgijske škole držanja gudala. Ruski način držanja Flesch naziva najnovijim te po njegovom mišljenju najpravilnijim. Kažiprst se nalazi između drugog i trećeg zgloba, obuhvaća gudalo pomoću prvog zgloba te vrši pritisak sa strane. U ovom slučaju, kažiprst preuzima vođenje gudala dok četvrti prst dodiruje gudalo samo za vrijeme sviranja na donjoj polovici gudala. Palac se nalazi između kažiprsta i drugog prsta, a njegova uloga je davanje otpora pritisku koji se vrši putem ostalih prstiju. Pri pokretima od žabice prema vrhu gudala, njegov položaj se mijenja, na samom vrhu palac je blago ispružen, dok je na žabici i donjem dijelu gudala blago savijen, možemo reći da je njegov dodir na gudalo u ovom slučaju „sporedan“. Gudalo nije previše zategnuto. Promatrajući slušni aspekt sva tri načina, ruski način držanja gudala je pokazao najbolje rezultate. Razlog tome je utrošena snaga, koja je u ovom slučaju najmanja. Ruski način držanja gudala prikazuje kao najlakši način za proizvodnju tona te da je posljedica tome najveća stabilnost gudala. Ovaj rezultat većim dijelom pripisuje jakom okretanju nadlaktice u lakatnom zglobu, pri čemu dolazi do pritiska kažiprsta na najprirodniji mogući način. Također ističe slobodno kretanje nadlaktice te njenu bitnu ulogu u raspoređivanju snage i kvalitetnoj proizvodnji tona. Težinu gudala dijeli na žabicu, sredinu i vrh. Na žabici je gudalo najteže te je potrebno popustiti pritisak kako ne bi došlo do lošeg tona i „škripanja“ instrumenta, na samom vrhu nam treba više pritiska iz kažiprsta zbog izuzetne lakoće gudala, dok je na sredini težina izbalansirana te najpovoljnija za proizvodnju tona."

Mitrović, L. (2023). "Teleskopske ruke za violisti violiste"

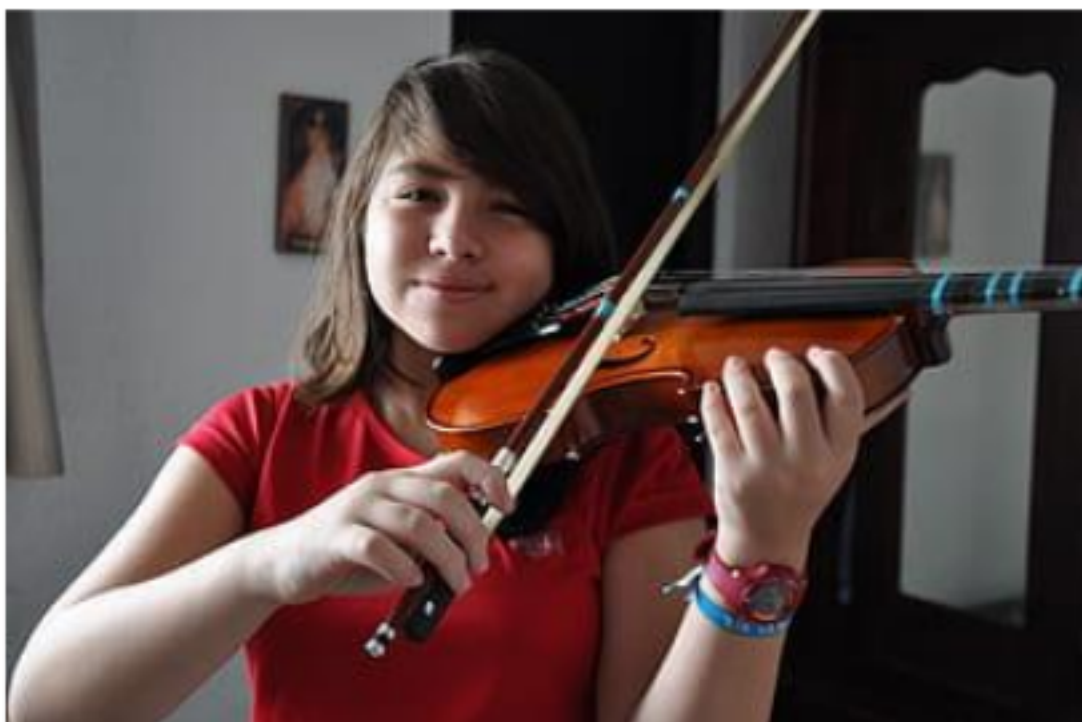
Flesch, Carl. Umetnost sviranja na violini. Beograd: Studio Lirica, 2000, str 81-82

Galamian, Ivan. Sviranje na violini i violinska pedagogija. Beograd: Univerzitet umetnosti, 1977, str 51-5

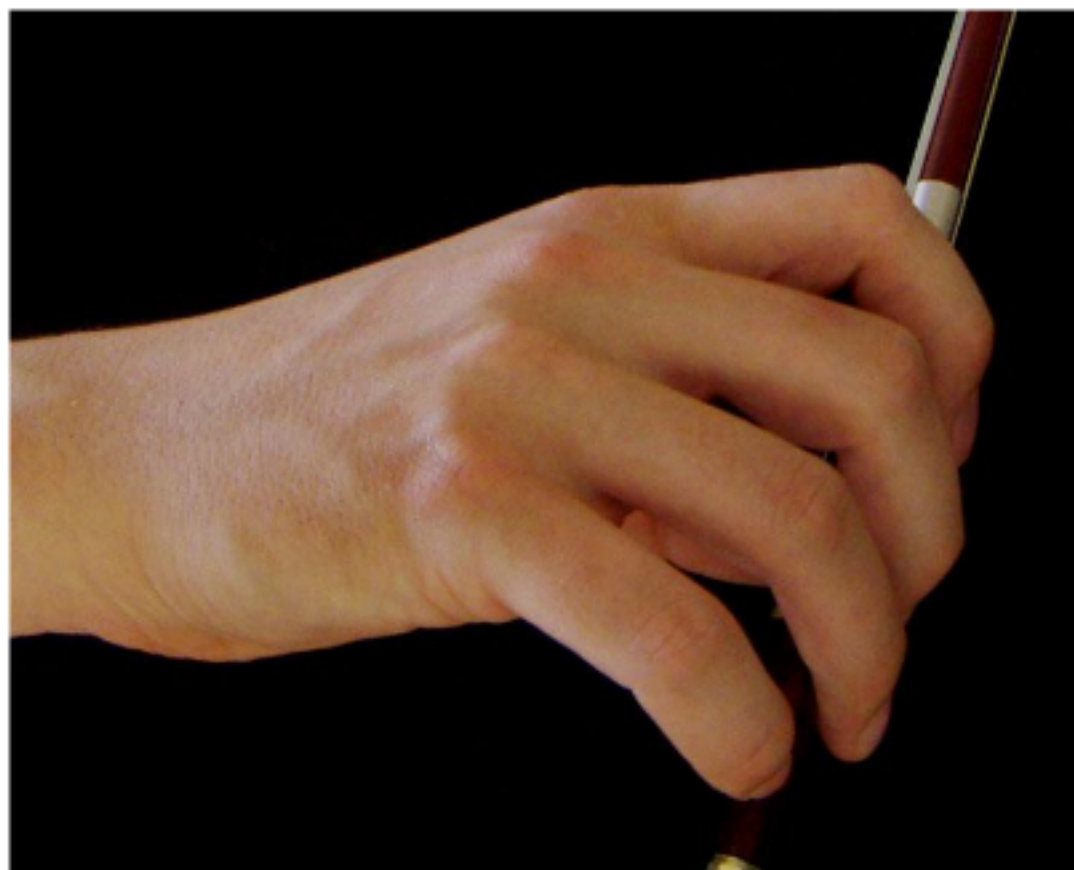
Njemački način držanja gudala

Francusko-belgijski način držanja gudala

Ruski način držanja gudala

Kratki povijesni razvoj violinskog gudala

VIOLINSKO GUDALO U 16. STOLJEĆU

Sva gudała neovisno o duljini i izgledu bila su konveksnoga oblika, odnosno bila su zakrivljena poput luka za lov. Zakrivljenost luka gudała bila je znatno veća na početku nego na kraju 16. stoljeća. Mnoga gudała toga vremena bila su napravljena veoma nezgrapno, djelovala su tupo i grubo. Naravno da su postojala i gudała koja su bila dobro uravnotežena, učinkovita, pa čak i izgledom profinjena, no takva su gudała bila u manjini. Gudałari su eksperimentirali s različitim oblicima žabica i vrhom gudała. Neka gudała nisu imala ni žabicu, a čak ni klasičan vrh gudała. Nadalje, količina struna bila je znatno manja nego što je danas, odnosno područje ispunjeno strunama bilo je znatno uže. Vjerojatno najveća problematika u izradi gudała 16. stoljeća bila je kako staviti strune na gudało, odnosno kako ih pričvrstiti. Naime, rana gudała nisu imala vrh gudała sa špicom poput današnjih gudała, već su bila pričvršćena na razne druge načine s pomoću alata za urezivanje ili vezivanje, a sve kako bi se dobila odgovarajuća napetost luka gudała od struna do štapa. Sljedeći problem bio je zatezanje, odnosno određivanje napetosti struna. Većina gudała imala je fiksno učvršćene strune. Postoje nagađanja da su koristili klinove za određivanje napetosti struna. Uspješan pokušaj rješavanja problema zatezanja napetosti struna na gudału nije se dogodio sve do kraja 17. stoljeća, kada su napravljene pomične matice koje uključuju vijak i navoj. Odgovarajuća zakrivljenost luka gudała onoga vremena rezultirala je brojnim poteškoćama pri baratanju gudałom. Spletom okolnosti, graditelji gudała 16. stoljeća morali su napraviti štap gudała ravnijim kako bi rukovanje gudałom bilo učinkovitije i ugodnije.

VIOLINSKO GUDALO U 17. STOLJEĆU

U drugoj polovici 17. stoljeća, violinsko gudało bilo je predmetom intenzivnog istraživanja. Nacionalne razlike u stilovima klasične glazbe objašnjavaju potrebu za različitim vrstama gudała. Gudało s relativno ravnim štapom bilo je namijenjeno izvođenju francuske plesne glazbe. Dulje gudało čiji je štap blago zakrivljen prema van bilo je namijenjeno za izvođenje talijanskih sonata. Njemački tip gudała varira što se duljine tiče, ali štap je znatno izraženijega konveksnog oblika. Nekoliko preživjelih žabica s gudałima iz posljednje četvrtine 17. stoljeća odlikuje lagana konstrukcija i mala masa. Zbog svoje građe, dio prekriven strunama uzak je i relativno zategnut. Vrh je stoga građen tako da je težište gudała prilično blizu žabice štapa. Kao rezultat toga, note svirane na vrhu gudała zvuče znatno lakše od onih koje se sviraju u blizini žabice, gdje je također zbog fizičkih osobina gudała ton jači kao posljedica težine ruke – zvuk ima „prirodnu težinu“.

VIOLINSKO GUDALO U 18. STOLJEĆU

Tendencija zakrivljenja štapa značila je potrebu za većim odvajanjem između štapa i struna na vrhu gudała. Kao rezultat, šiljasti vrh čija je izrada bila široko rasprostranjena ranih 1700-ih postupno se transformirao u oblik sjekire s kraja osamnaestog stoljeća. Budući da šiljasti vrh gudała nije dovoljno razdvajao štap od struna na vrhu, na gornjem dijelu gudała nije bilo dovoljno reakcije i fleksibilnosti pa je bilo teško postići ton na vrhu gudała. Tako su majstori gudała savili ili urezali štap kako bi napravili konveksni oblik blizu vrha gudała. To je rezultiralo gudałima jednake čvrstoće na vrhu i kod žabice. Ranih 1800-ih, François Xavier Tourte je uz Viottijev doprinos napravio velike i značajne promjene na gudału: smanjio je težinu glave gudała, a pritom zadržao snagu, promijenio je luk gudała iz konveksnog (dalje od struna) u udubljeni (prema strunama), što je približilo težište gudała prema žabici, čineći ga jačim i bolje korespondirajućim s instrumentom, uspostavio je optimalnu udaljenost između štapa i struna, izumio je metalni prsten i rašireni klin, zbog čega su strune doslovno izlazile iz žabice i bile u ravnoj vrpici umjesto u snopu, izrezivao je ravne štapove za gudała, a udubinu je radio naknadno (prije se štap rezao zakrivljenog oblika). Ovim promjenama F. X. Tourte stvorio je gudała koja će na kraju postati model za današnje moderno gudało. Najmanja promjena na gudału mogla bi prouzročiti probleme kao što su neuravnotežena težina, preteško, prelagano, preslabo ili prejako gudało.

Dodatni videozapis

<https://www.youtube.com/watch?v=ABe13ZciBbA&t=15s>

Silvana Vulas

Osnovna glazbena škola "Lovro pl. Matačić" Omiš

listopad 2024.